

Janusz Zymonik

Dyrektywy nowego podejścia w systemie prawnym Unii Europejskiej

Integracja krajów Europy Zachodniej zapoczątkowana w 1958 r. Traktatem Rzymskim za podstawę przyjęła swobodny przepływ:

- towarów i usług,
- środków finansowych,
- personelu.

Od samego początku działaniom integracyjnym towarzyszyły jednak trudności związane przede wszystkim ze swobodnym przepływem towarów. Wynikały one z poważnych różnic, jakie występowały w poszczególnych krajach w zakresie przepisów prawnych, norm, zasad, a także kryteriów oceny produktów i ich certyfikacji. Wyroby, które uzyskały pozytywne wyniki badań w kraju producenta, musiały być ponownie poddawane badaniom w kraju importera wskutek różnic w obowiązujących przepisach. Dotyczyło to w szczególności tzw. wyrobów niebezpiecznych dla użytkownika. Często zdarzało się, że wyroby wykonane zgodnie z przepisami obowiązującymi w jednym kraju nie mogły być sprzedawane do innych państw. Takie zróżnicowanie wymogów w odniesieniu do wyrobów w poszczególnych krajach Wspólnoty Europejskiej stanowiło poważną przeszkodę w realizacji idei wolnego handlu na terenie obecnej UE.

Pojawiła się w związku z tym potrzeba harmonizacji przepisów na obszarze Wspólnoty Europejskiej, czego przejawem było opracowywanie i wydawanie oddzielnych dyrektyw dla poszczególnych wyrobów. Dyrektywy te (zwane dzisiaj dyrektywami starego podejścia) zawierały bardzo szczegółowe i skomplikowane przepisy oraz wymagania techniczne, które z jednej strony – w wyniku postępu technicznego szybko dezaktualizowały się, a z drugiej – utrudniały rozwój nowych konstrukcji i technologii. Nie było to więc rozwiązanie docelowe ani uzasadnione względami gospodarczymi, gdyż nadal nie eliminowało barier w handlu wewnątrz WE. Dlatego problem ten stał się jednym z najważniejszych dylematów w ramach prac przygotowawczych związanych z tworzeniem europejskiego rynku wewnętrznego, umożliwiającego swobodny przepływ

wyrobów, a zakończonych powstaniem 1 stycznia 1994 r. Unii Europejskiej.

Rozwiązywanie powyższego problemu rozpoczęło się przyjęciem przez Radę Ministrów Wspólnoty Europejskiej (zwanej w skrócie Radą) 28 marca 1983 r. dyrektywy 83/189/EEC określającej procedurę informacyjną w dziedzinie norm i przepisów technicznych, wychodząc naprzeciw procesowi eliminacji barier technicznych w handlu. Dyrektywa ta utorowała drogę do wydania przez Radę 16 lipca 1984 r. ustaleń dotyczących normalizacji z 7 maja 1985 r. rezolucji dotyczącej nowego podejścia w dziedzinie harmonizacji technicznej i normalizacji. Ta ostatnia rezolucja Rady wskazywała jasno, że tzw. nowe podejście powinno uwzględniać ocenę zgodności i zaleciła Komisji Europejskiej przyznanie priorytetu dla tego zagadnienia [4].

Założeniem nowego podejścia było uproszczenie i uogólnienie przepisów zawartych w dyrektywach, zawierających (w przeciwieństwie do dyrektyw starego podejścia) jedynie tzw. wymagania podstawowe, określające w stosunku do danych wyrobów konieczny poziom w zakresie bezpieczeństwa, zdrowia i ochrony środowiska. Szczegółowe rozwiązania techniczne związane z wyrobami objętymi odnośną dyrektywą sformułowane miały być odąd w tzw. normach zharmonizowanych. Tak więc Komisja Europejska przygotowując dyrektywy określa jedynie ogólny zarys wymagań stawianych wyrobom. Przykładem może być następujący przepis: „*farba używana w produkcji zabawek nie może być szkodliwa dla zdrowia*”. Nie jest natomiast powiedziane, jakiej farby ma używać producent, aby sprostać temu wymaganiu.

Na podstawie szczególnej polityki, prowadzonej dotąd przez Unię Europejską, nadal jednak istnieje dużo bardzo konkretnych i szczegółowych dyrektyw (na przykład dotyczących traktorów, manometrów dla opon pneumatycznych itd.). Będą one obowiązywać do chwili, kiedy zostaną zastąpione przez nowe przepisy [1].

Ogólne wymagania podstawowe, zawarte w dyrektywach nowego podejścia, stają się następnie przedmiotem prac europejskich organizacji normalizacyjnych, takich jak: CEN (Europejski Komitet Normalizacyjny), CENELEC (Europejski Komitet Normalizacji Elektrotechnicznej) i ETSI (Europejski Instytut Standardów Telekomunikacyjnych). Przygotowując normy europejskie, CEN, CENELEC i ETSI wykorzystują do tego przede wszystkim normy międzynarodowe. W tym celu współpracują z normalizacyjnymi organizacjami międzynarodowymi, takimi jak ISO (Międzynarodowa Organizacja Normalizacyjna) czy IEC (Międzynarodowa Komisja Elektrotechniczna). Normy zharmonizowane zawierają specyfikacje techniczne, dotyczące projektu i produkcji danych wyrobów. Są one znacznie bardziej szczegółowe, niż wymagania określone w dyrektywach.

Zgodność z normami, w przeciwieństwie do zgodności z dyrektywami nowego podejścia, nie jest obowiązkowa. Producent może zignorować normy europejskie i spróbować udowodnić w inny sposób, że jego wyrób spełnia podstawowe wymagania danej dyrektywy. Potrzebne do tego są jednak – czas, dodatkowy wysiłek i znaczne wydatki. Producent, który wytwarza wyroby zgodnie z europejskimi normami, oszczędza na kosztach badań, a sama procedura badawcza jest w tym przypadku znacznie prostsza.

W ramach nowego podejścia do harmonizacji technicznej i normalizacji, podjęte zostały również prace nad ujednoczeniem zasad badań i certyfikacji. Zmierzały one do przyjęcia jednolitych procedur oceny zgodności wyrobów z wymaganiami podstawowymi dyrektyw. Wstępne porozumienie w tej sprawie zapoczątkowało wydanie przez Radę rezolucji z 1989 r. na temat globalnego podejścia do oceny zgodności, czego konsekwencją było ustanowienie jednolitych procedur dokonywania takiej oceny w ustawodawstwie Unii Europejskiej.

Zasady oceny zgodności w Unii Europejskiej

Przyjęcie przez Wspólnotę Europejską w 1985 r. nowego podejścia do harmonizacji technicznej oznaczało, że WE reguluje sprawy, które są istotne dla zagwarantowania koniecznego poziomu w zakresie bezpieczeństwa, zdrowia i ochrony środowiska. W konsekwencji producenci, importerzy i dystrybutorzy wyrobów w Europie są zainteresowani spełnieniem wymagań legislacyjnych i zademonstrowaniem zgodności wyrobów z wymaganiami podstawowymi a sformułowanymi w dyrektywach nowego podejścia. Bowiem

tylko takie wyroby, które spełniają te wymagania, mogą pojawić się na rynku europejskim. Wyroby zgodne z wymaganiami podstawowymi mają prawo być oznaczane symbolem CE (skrót od *Conformite Europeenne*). Symbol ten świadczy o tym, że wyrób odpowiada całemu zestawowi wymagań w dziedzinie bezpieczeństwa, zdrowia i ochrony środowiska.

Wyroby wyprodukowane poza Unią Europejską i wprowadzane na jej rynek, jeśli objęte są dyrektywami, również muszą posiadać znak CE. Oznacza to zupełnie nową sytuację dla firm działających w handlu i przemyśle, zwłaszcza że wymagania niektórych dyrektyw są bardziej rygorystyczne od istniejących przepisów i regulacji obowiązujących w poszczególnych krajach. Dlatego producenci w swojej strategii muszą uwzględnić te ograniczenia, gdyż wyroby nie odpowiadające wymaganiom odpowiedniej dyrektywy, od momentu jej obowiązywania, nie będą mogły być dłużej sprzedawane na rynku europejskim. Może grozić to utratą klientów, a tym samym dochodów. Warunek ten odnosi się także do importerów i eksporterów oraz detalistów, którzy nie będą mogli kupować i sprzedawać wyrobów (objętych dyrektywą) bez znaku CE.

Poniżej zestawiono niektóre kryteria związane ze stosowaniem CE [4]:

- oznaczanie CE powinno być zastrzeżone wyłącznie do kontroli zgodności z dyrektywami, które są z zasady wyczerpujące i dlatego odpowiadają wszystkim krajowym przepisom legislacyjnym dla danego obszaru;
- oznaczenie powinno oznaczać lub wskazywać, że wyrób i/lub producent spełniają podstawowe wymagania i że producent (importer) lub trzecia strona przeprowadziły odpowiednią ocenę zgodności tak, że wyrób może być wprowadzony bez restrykcji;
- oznaczenie powinno być umieszczone na wyrobie, lecz dyrektywa może dopuszczać umieszczenie CE na opakowaniu lub towarzyszącej dokumentacji;
- znakowanie powinno być powiązane z wszystkimi podstawowymi wymaganiami danego wyrobu; jeżeli wyrób podlega kilku dyrektywom, umieszczenie CE informuje o zgodności z wszystkimi tymi dyrektywami;
- znakowaniu powinny towarzyszyć dwie ostatnie cyfry roku, w którym znak został umieszczony, lub numer jednostki notyfikowanej;
- odkąd oznaczenie CE jest znakowaniem zgodności z przepisami prawnymi (dyrektywami nowego podejścia), narodowe znaki pozostają znakami zgodności z europejskimi lub krajowymi normami; narodowe znaki zgodności z normami nie mogą być identyfikowane ze zgodnością z prawodawstwem Unii Europejskiej;

● oznaczenie CE jest jedynym, które może oznaczać zgodność z dyrektywami Unii Europejskiej, zawierającymi wszystkie krajowe regulacje prawne dla danego obszaru; oznacza to, że CE zastępuje wszystkie narodowe znaki określające zgodność z krajowymi uregulowaniami prawnymi, które dłużej nie będą uznawane (np. znak GS w Niemczech).

Zgodnie z decyzją Rady nr 90/683/EEC z 13 grudnia 1990 r., zmienioną następnie decyzją Rady nr 93/465/EEC z 22 lipca 1993 r. [6] zademonstrowanie zgodności wyrobu z wymaganiami podstawowymi dyrektyw nowego podejścia może odbyć się w ramach jednej z siedmiu procedur opartych na ośmiu modułach. Każda dyrektywa, uwzględniając dwie fazy: projektowanie wyrobu i produkcję, określa takie procedury, według których producent lub importer może zademonstrować odpowiednim władzom, że wyrób wprowadzany przez niego na rynek spełnia wymagania podstawowe.

W zależności od przyjętej procedury udział w tym może brać kilka organizacji, takich jak: producent, importer, dystrybutor albo niezależne organizacje, tzw. trzecie strony. Do tych ostatnich zaliczają się jednostki certyfikujące, inspekcyjne, laboratoria badawcze, które powinny być oficjalnie autoryzowane (notyfikowane) przez rządy państw UE. Wykaz tych jednostek publikowany jest w biuletynie informacyjnym Unii Europejskiej – Official Journal of the European Communities.

Każda procedura oceny zgodności opiera się na możliwych do zastosowania modułach, dając tym samym producentowi określoną swobodę wyboru sposobu zademonstrowania zgodności z wymaganiami. Takie podejście dzieli procedury na osiem podstawowych modułów, które różnią się stosownie do: etapu rozwoju wyrobu, typu oceny oraz jednostki dokonującej oceny. Moduły zawierają takie elementy, jak: deklaracja producenta, badanie typu, system jakości przedsiębiorstwa, weryfikacja wyrobu, weryfikacja produkcji jednostkowej, udział jednostki notyfikowanej, pełne zapewnienie jakości. Charakterystyka tych modułów przedstawia się następująco:

MODUŁ A (wewnętrzna kontrola produkcji, deklaracja zgodności z wymaganiami podstawowymi)

Pierwszy moduł przeznaczony jest dla prostych, bezpiecznych wyrobów. Stosowana jest następująca zasada: producent może samodzielnie przeprowadzić ocenę zgodności wyrobu z wymaganiami dyrektywy, oznaczając go znakiem CE i wystawiając równocześnie deklarację zgodności. Musi on jednak zachować dokumentację techniczną dostępną dla władz państwowych przynajmniej w okresie 10 lat od chwili wyprodukowania ostatniego wyrobu. Na

podstawie tej dokumentacji mogą być przeprowadzane oceny i kontrole sprawdzające, czy wyrób jest zgodny z odpowiednią dyrektywą. Producent musi także dostarczyć na życzenie szczegółowych informacji na temat projektu, procesu wytwarzania i działania wyrobu. Stosując tę procedurę oceny, producent sam przygotowuje swoją deklarację zgodności. W tym celu musi podjąć wszystkie niezbędne kroki gwarantujące, że proces produkcji zapewnia stałą zgodność wyrobu z najważniejszymi wymaganiami odpowiedniej dyrektywy. Warunkiem stosowania modułu A jest korzystanie przez producenta wyłącznie z norm europejskich.

Niektóre dyrektywy mogą zawierać wymagania uzupełniające dotyczące udziału jednostki notyfikowanej. Również sam producent, nie będąc pewien co do prawidłowości i kompletności zastosowanych norm, bardzo często zwraca się o pomoc do takiej jednostki. W tej sytuacji stosowana jest zmieniona wersja modułu A o symbolu Aa.

MODUŁ B (badanie typu)

W przypadku tego modułu producent musi przedstawić jednostce notyfikowanej dokumentację techniczną oraz prototyp wyrobu. Jednostka taka sprawdza zgodność z podstawowymi wymaganiami, jeśli jest to konieczne – przeprowadza odpowiednie badania, a następnie wydaje certyfikat badania typu (certyfikat EC, czyli certyfikat Wspólnoty Europejskiej – skrót od European Community). Moduł ten nie prowadzi bezpośrednio do nadania znaku CE, lecz zawsze musi być uzupełniony modułem C, D, E lub F.

MODUŁ C (zgodność z typem + moduł B)

W tym module producent deklaruje, że dane wyroby są zgodne z zatwierdzonym typem (z modułu B) opisanym w certyfikacie zgodności typu. Stawia na każdym wyrobie oznaczenie CE i sporządza w formie pisemnej deklarację zgodności.

MODUŁ D (zapewnienie jakości produkcji + moduł B)

Moduł ten zakłada, że producent posiadający certyfikowany system zapewnienia jakości spełniający wymagania normy EN ISO 9002 deklaruje, że dany wyrób jest zgodny z zatwierdzonym typem (z modułu B) opisanym w certyfikacie zgodności typu. Producent umieszcza oznaczenie CE na każdym wyrobie i sporządza w formie pisemnej deklarację zgodności.

MODUŁ E (zapewnienie jakości wyrobu + moduł B)

Moduł ten jest mniej więcej podobny do modułu D, z tym że producent musi posiadać certyfikowany system zapewnienia jakości spełniający wymagania normy EN ISO 9003.

MODUŁ F (weryfikacja wyrobu + moduł B)

W przypadku tego modułu producent deklaruje, że wyrób jest zgodny z zatwierdzonym typem (z modułu B) opisanym w certyfikacie zgodności typu. Umieszcza oznaczenie CE na każdym wyrobie i sporządza w formie pisemnej deklarację zgodności. Jednostka notyfikowana weryfikuje tę zgodność przez przebadanie próbek wyrobu, a następnie wystawia certyfikat zgodności. Moduł ten dostosowany jest do warunków produkcji seryjnej i masowej.

MODUŁ G (weryfikacja produkcji jednostkowej)

W tym modelu producent przedstawia jednostce notyfikowanej dokumentację techniczną wyrobu, a także sam wyrób. Po weryfikacji jednostka taka wystawia certyfikat zgodności, a producent umieszcza na wyrobie oznaczenie CE i sporządza w formie pisemnej deklarację zgodności. Moduł ten dostosowany jest do warunków produkcji jednostkowej.

MODUŁ H (pełne zapewnienie jakości)

Moduł ten w dużym stopniu przypomina moduły D i E, z tym że producent posiada certyfikowany system zapewnienia jakości spełniający wymagania normy EN ISO 9001 i obejmujący sferę projektowania. Otrzymuje on od jednostki notyfikowanej certyfikat EC zgodności projektu, umieszcza na wyrobie oznaczenie CE i sporządza w formie pisemnej deklarację zgodności.

Z ośmiu przedstawionych, podstawowych modułów oceny zgodności tylko jeden (A) dopuszcza „samocenę” bez udziału niezależnej jednostki notyfikowanej. Taką „ścieżkę dojścia” do CE przewiduje, jako alternatywę, m.in. dyrektywa dotycząca bezpieczeństwa zabawek. Jeśli producent stosował zharmonizowane normy europejskie (EN), to do oznaczania CE wystarczy wydana przez niego deklaracja zgodności. Jest to jednak obwarowane dalszymi wymaganiami: przechowywaniem przez producenta lub jego przedstawiciela wewnątrz UE dokumentacji technicznej, umożliwiającej ocenę zgodności wyrobu z wymaganiami dyrektywy, kopii deklaracji zgodności oraz wszelkich innych dowodów (np. sprawozdań z badań) wskazujących, w jaki sposób producent upewnia się o zgodności wyrobów z wymienionymi w deklaracji normami. Upoważnione jednostki notyfikowane kraju UE, na którego rynku znajdują się te wyroby, mają zagwarantowane prawo dostępu do tych dokumentów [5].

Drugą możliwą ścieżką przewidzianą w dyrektywie dotyczącej bezpieczeństwa zabawek jest wykazanie zgodności z podstawowymi wymaganiami, z wykorzystaniem procedury wg modułu B (uzyskanie od niezależnej jednostki notyfikowanej certyfikatu EC badania typu), a następnie według modułu C (deklaracja zgodności z zatwierdzonym typem). Ponadto jednostka notyfikowana przeprowadza wyrywkowe kontrole bieżącej produkcji.

Wszystkie pozostałe moduły procedur oceny zgodności wymagają udziału jednostek notyfikowanych, przy czym trzy z nich – D, E i H – również w zakresie potwierdzenia systemu zapewnienia jakości producenta.

Moduł C jest przeznaczony do stosowania łącznie z modułem B (badanie typu). Również moduły D, E i F przewidziane są do stosowania w kombinacji z modułem B. Jednak w przypadkach szczególnych (np. przy wyrobach o bardzo prostej konstrukcji) mogą być one stosowane oddzielnie. W takim przypadku producent dodatkowo musi spełnić wymagania zawarte w module A, dotyczące zebrania i przechowywania dokumentacji technicznej, składając przy tym deklarację zgodności z podstawowymi wymaganiami danej dyrektywy.

Warto ponadto zauważyć, że procedura oceny zgodności, kończąca się wydaniem pełnego certyfikatu na wyrób, zawarta jest jedynie w module F i G.

Wprowadzanie dyrektyw nowego podejścia

Wymagania zawarte w dyrektywach nowego podejścia muszą być przeniesione do ustawodawstwa krajów członkowskich Unii Europejskiej. Komisja Europejska wydała zarządzenie, w jakim czasie dane przepisy muszą wejść w życie. Na podstawie dotychczasowych doświadczeń wiadomo już, że wiele krajów europejskich nie jest w stanie dotrzymać tych terminów. Niemniej każdy z producentów jeśli jest zainteresowany sprzedażą swoich towarów na rynku UE, powinien sam sprawdzać, w których z krajów UE obowiązują już wymagania dotyczące jego produktów.

Większość dyrektyw uwzględnia okres przejściowy, pozwalający producentom na sprzedaż wyrobów nie oznaczonych znakiem CE i przygotowanie się do wymagań dyrektyw aż do momentu, w którym zaczną obowiązywać. Okres przejściowy trwa z reguły od jednego roku do kilku lat. W tym czasie stare przepisy są stopniowo zastępowane nowymi.

W tabeli 1. zestawiono wykaz dyrektyw nowego podejścia, z uwzględnieniem ich nazwy, numeru, daty wprowadzenia i daty obowiązywania (po upływie okresu przejściowego).

Jak dotychczas, wiele wymagań dyrektyw nowego podejścia nie znalazło jeszcze swojego pełnego odzwierciedlenia w europejskich normach zharmonizowanych, których zestaw ciągle jest niekompletny. Dlatego też producenci (szczególnie polscy) nie zawsze są w stanie zebrać wszystkie niezbędne dokumenty potrzebne do samodzielnego sporządzenia deklaracji zgodności z wymaganiami podstawowymi danej dyrektywy (w przypadkach, w których taka samodzielna deklaracja jest dopuszczalna). W takiej sytuacji, aby uniknąć pomyłek w niepełnym uwzględnieniu wymagań norm, producenci

Tabela 1. Aktualny wykaz dyrektyw nowego podejścia

Nazwa dyrektywy	Numer dyrektywy	Data wprowadzenia	Data obowiązywania
Proste zbiorniki ciśnieniowe Bezpieczeństwo zabawek	87/404/EEC 88/378/EEC	1.07.1990 1.01.1990	1.07.1992 12.10.1994
Materiały budowlane	89/106/EEC	27.06.1991	
Kompatybilność elektromagnetyczna	89/336/EEC	1.01.1992	31.12.1995
Maszyny	89/392/EEC	1.01.1993	1.01.1995
Środki ochrony indywidualnej	89/686/EEC	1.07.1992	30.06.1995
Nieautomatyczne urządzenia wagowe	90/384/EEC	1.01.1993	1.07.2002
Aktywne implanty medyczne	90/385/EEC	1.01.1993	14.06.1998
Urządzenia gazowe	90/396/EEC	1.01.1992	31.12.1995
Sprzęt telekomunikacyjny	91/263/EEC	6.11.1992	
Kotły parowe	92/42/EEC	1.01.1994	31.12.1997
Sprzęt elektryczny niskiego napięcia	dyrektywa starego podejścia 73/23/EEC	19.08.1974	1.01.1997
Dyrektywa dotycząca znakowania CE poprawiająca powyższych 12 dyrektyw	93/68/EEC	1.01.1995	1.07.1997
Materiały wybuchowe do użytku cywilnego	93/15/EEC	1.01.1995	31.12.2002
Urządzenia medyczne	93/42/EEC	1.01.1995	14.06.1998
Wyposażenie i systemy zabezpieczające, przeznaczone do użytku cywilnego	94/9/EC	1.03.1996	30.06.2003
Łodzie rekreacyjne	94/25/EC	16.06.1996	16.06.1998

Źródło: [3].

chętnie korzystają z pośrednictwa jednostek mających na terenie UE notyfikację w zakresie danej dyrektywy, stosując procedurę opartą na module Aa. Dzięki temu ograniczają ryzyko związane z zasadą prawnej odpowiedzialności producenta za wyrób, wykazując tym samym, że zrobiono wszystko co było możliwe, aby przebadać wyrób pod względem spełnienia wymagań bezpieczeństwa.

Uwagi końcowe

Przestawiony system dyrektyw nowego podejścia i związane z nim zasady oceny zgodności wyrobów w krajach Unii Europejskiej stanowią poważny postęp na drodze do przełamywania barier w swobodnej wymianie towarów i usług. Przed Polską stoi obecnie pilne zadanie dostosowania się do tego systemu. Jest to szczególnie istotne z punktu widzenia polskich producentów eksportujących swoje wyroby na rynek europejski. Wdrożenie obowiązkowych zasad oceny zgodności, wynikających z dyrektyw nowego podejścia, wymaga podjęcia wielu działań. Najważniejsze z nich to wprowadzenie dyrektyw do polskiego prawodawstwa i wdrożenie związanych z nimi zharmonizowanych norm europejskich oraz wystą-

pienie do Komisji Unii Europejskiej o umożliwienie naszemu krajowi zgłaszania do UE polskich jednostek notyfikowanych.

W połowie 1995 r. przy Polskim Centrum Badań i Certyfikacji powołano grupę ds. harmonizacji polskich przepisów dotyczących certyfikacji z dyrektywami i przepisami Unii Europejskiej. W skład grupy wchodzi przedstawiciele ministerstw, urzędów centralnych, jednostek badawczych i certyfikujących, instytutów naukowych i uczelni. W ramach grupy wyłoniono komitet koordynujący oraz utworzono siedemnaście grup roboczych do opracowywania poszczególnych dyrektyw. Zadanie, jakie postawiono przed grupami roboczymi, to: opracowanie polskich tekstów dyrektyw, określenie zharmonizowanych norm europejskich, które powinny być wdrożone do normalizacji krajowej oraz ustalenie zakresu zmian w obowiązujących przepisach, warunkujących wdrożenie dyrektyw nowego podejścia do polskiego systemu prawnego. Według stanu na koniec maja 1997 r., prace w tym zakresie są już poważnie zaawansowane, chociaż niepokój może

budzić zbyt wolne tempo wprowadzania europejskich norm zharmonizowanych do zbioru norm polskich. Należy zakładać, że do czasu uzyskania pełnego członkostwa Polski w Unii Europejskiej, polski system badań i certyfikacji powinien być w pełni zgodny z rozwiązaniami europejskimi.

Janusz Zymonik

BIBLIOGRAFIA

- [1] CE: *Bilet na rynek europejski*. Materiały Ministerstwa Spraw Gospodarczych, Haga, Holandia, 1994 r. Wydanie: KEMA REGISTERED QUALITY POLSKA, marzec 1995 r.
- [2] CEDROWSKI R., *Oznaczanie CE maszyn*. „Qualityland”, czerwiec 1995, nr 1.
- [3] DUNSTAN I., *Dyrektywy nowego i globalnego podejścia. Materiały szkoleniowe Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji i Resource (Science & Technology Expertise) Ltd*, wrzesień 1996 r.
- [4] HENRYKOWSKI W., *Europejski system oceny zgodności wyrobów z wymaganiami dyrektyw nowego podejścia i znakowania CE*. ABC Jakości, nr 1-2 (5-6) 1996 r., Kwartalnik PCBC, Warszawa.
- [5] MĘDRZYCKA B., *Oznaczanie CE*. ABC Jakości, nr 3 (3) 1995 r., Kwartalnik PCBC, Warszawa.
- [6] „Official Journal of the European Communities”, No L 220/1/93.